

Centrul de Informare și Documentare privind NATO din Moldova
Information and Documentation Centre on NATO, Moldova
Banulescu Bodoni 2 A, street Chisinau Moldova MD 2009
Tel. (+373.22) 577815; Fax: (+373.22) 577824
Web: <http://www.nato.md> Email: centrul_nato@ong.md

JURNAL ACADEMIC

Ediția 6

Cazul KOSOVO: Trecut și Viitor

Februarie 2008

Citiți în acest număr:

Ultimele știri de la CID NATO	
Conferință Științifică „Rolul NATO în diminuarea riscurilor economice”	3
Kosovo – Prezentare generală, Istoric	4
Textul declarației de independență a Kosovo	6
Revista presei	8
Comentarii și Analize	
- Denis Cenușă: Lansarea Kosovo în sistemul relațiilor internaționale	10
- Vitali Catană : Bumerangul Kosovo	16
Oportunități	
Burse/ Stagii/Evenimente.....	19

Cuvânt înainte

Începând cu acest număr, Jurnalul Academic elaborat de CID NATO din Moldova va avea ediții tematice, abordând probleme actuale de securitate națională și internațională.

Acest număr al *Jurnalului Academic*, intitulat *Cazul KOSOVO: trecut și viitor*, este axat pe problematica Kosovo, care la data de 17 februarie 2008 și-a declarat independența după zeci de ani de contradicții și conflicte.

În primele pagini vă puteți face cunoscut cu un scurt istoric al conflictului din Kosovo, cum acesta a debutat și cum a evoluat. Ultimele știri despre situația din regiune explică conjunctura în care aceste evenimente au avut loc. De asemenea, este menționat rolul organizațiilor internaționale în aplanarea conflictului, reflectând și poziția Serbiei, SUA, UE, NATO, Rusia și Republica Moldova vis a vis de independența regiunii.

Denis Cenușă și Vitali Catană, experți în relații internaționale, vă oferă o analiză pertinentă pe marginea derulării negocierilor cu privire la statutul regiunii Kosovo, rezultatele acestora și afirmarea Kosovo în sistemul relațiilor internaționale.

În ultimele pagini ale *Jurnalului Academic* vă informăm despre unele oportunități de studii, burse, evenimente internaționale valabile pentru cetățenii Republicii Moldova.

Vă invităm să veni cu propuneri vis a vis de tematica edițiilor următoare cât și cu analize și comentarii academice pe care să le publicăm în *Jurnalul Academic*.

La finele acestui an, comentariile vor fi publicate într-o culegere specială, distribuită instituțiilor academice și de profil din Moldova.

Persoana de contact:

Polina Panainte, redactor-coordonator Jurnal Academic, stagiar CID NATO

„Jurnal Academic” este o publicație online editată de Centrul de Informare și Documentare privind NATO din Moldova.
La această ediție și-au adus contribuția: Denis Cenușă, Vitali Catană, Viorica Antonov.
Punctele de vedere exprimate de autori în materialele publicate nu reflectă neapărat poziția CID NATO

ULTIMELE ȘTIRI DE LA CID NATO

Conferința Științifică „Rolul NATO în diminuarea riscurilor economice”

La data de 22 februarie, în incinta Centrului de Informare și Documentare privind NATO din Moldova, a avut loc Conferința Științifică „Rolul NATO în diminuarea riscurilor economice”.

Scopul evenimentului a fost de a pune în discuție dimensiunea economică a securității și de a evalua rolul Alianței Nord Atlantice în diminuarea instabilității și riscurilor economice. În cadrul celor două sesiuni s-a accentuat rolul NATO în asigurarea unui nivel acceptabil de securitate și stabilitate politică în regiune, cât și contribuția esențială a Alianței Nord-Atlantice în diminuarea riscurilor de securitate economică și investițională.

În baza calculelor econometrice efectuate, dr.hab., prof.univ. Maximilian Silvestru, în baza teoriei keynesiene, a constatat faptul că dacă NATO n-ar exista, PIB-ul țărilor membre s-ar reduce cu 15%, iar PIB-ul mondial – cu 9,3 %. În opinia raportorului, NATO contribuie al dezvoltarea potențialului intelectual-uman în regiune prin concentrarea specialiștilor și tehnologiilor avansate în statele membre. NATO, a menționat vorbitorul, constituie un generator de securitate și inovații tehnologico-științifice, acționând în calitate de multiplicator al creșterii economice în arealul euro-atlantic.

În cadrul dezbaterilor vorbitorii au menționat necesitatea unei implicări mai active a Republicii Moldova în activitățile și programele desfășurate de NATO. În opinia vorbitorilor, aceasta ar crea premise reale de integrare și activizare a participării Republicii Moldova în cadrul Alianței Nord Atlantice.

Evenimentul a fost organizat de Centrului de Informare și Documentare privind NATO din Moldova în cooperare cu Catedra de Marketing a Universității de Stat din Moldova și Universitatea Liberă Internațională din Moldova.

Sursa: www.nato.md

KOSOVO – calea spre independență

KOSOVO - ÎN DATE

Statut: fostă provincie autonomă administrată de ONU în componența Serbiei. Și-a declarat independența la 17 februarie 2008.

Populație: 1.8 milioane de locuitori

Capitală: Pristina

Limbi principale: albaneză, sârbă

Religii principale: musulmană, creștină

Resurse naturale: petrol, plumb, zinc, crom, argint

PREZENTARE GENERALĂ

De mai bine de un secol Kosovo, o provincie fără ieșire la mare în interiorul Serbiei, este tărâmul unor divergențe între sârbi și populația majoritară etnică albaneză.

Provincia s-a aflat în administrarea Națiunilor Unite, după ce, în anii 1990, a îndurat un conflict stârmit de diviziuni etnice și represii.

Regiunea este una dintre cele mai sărace în Europa: mai mult de jumătate din populație se află sub pragul sărăciei.

În ciuda unor importante resurse minerale, agricultura este principala activitate economică

în zonă.

În Kosovo trăiesc aproximativ un milion și jumătate de etnici albanezi. După conflictul din anii '90, în provincie au mai rămas în jur de 100 000 de sârbi.

Minoritatea sârbă trăiește în zone separate aflate sub paza trupelor de menținere a păcii NATO.

În 2005, după raportul pozitiv referitor la bazele unui guvern democratic al Națiunilor Unite, au început discuțiile despre un posibil viitor statut la provincia Kosovo.

În februarie 2007, trimisul Națiunilor Unite, Martti Ahtisaari, a prezentat un plan de măsuri pentru independența provinciei Kosovo, un plan primit foarte bine de albanezii kosovari și respins de Serbia.

Președintele SUA, George Bush, s-a declarat pentru independența provinciei Kosovo, dar Rusia a amenințat cu un veto dat oricărei rezoluții ONU care sprijină planul Ahtisaari.

SUA și Uniunea Europeană au revizuit un proiect de rezoluție a Națiunilor Unite de la începutul lunii iulie care spunea că independența Kosovo nu va fi obținută dacă negocierile cu Serbia ar fi eșuat după patru luni.

LIDERII KOSOVARI

Președintele: Fatmir Sejdiu

Fatmir Sejdiu a fost ales de Parlament în februarie 2006. El este liderul celui mai important partid politic din Kosovo – Liga Democratică din Kosovo.

Sejdiu era un aliat apropiat al fostului președinte Ibrahim Rugova (un fost scriitor devenit politician).

Rugova a murit de cancer în februarie 2006, cu câteva zile înaintea începerii discuțiilor sub egida ONU, despre viitorul statut al regiunii.

Ibrahim Rugova era numit și «*Gandhi al Balkanilor*».

El a condus o campanie de rezistență pasivă a etnicilor albanezi împotriva conducerii sârbe în anii '90. A fost ales președinte de două ori în alegeri neoficiale și a câștigat alegerile oficiale din 2002.

Ca și predecesorul său, președintele Sejdiu pledează pentru independența provinciei Kosovo.

El s-a născut lângă orașul Podujevo în nordul provinciei și a studiat dreptul în Franța și Statele Unite. Vorbește engleza și franceza.

Primul ministru: Hashim Thaci

Hashim Thaci, a fost investit în funcția de prim-ministru al Kosovo în 9 ianuarie 2008, la aproape două luni după ce formațiunea sa, Partidul Democrat din Kosovo, a câștigat alegerile parlamentare din noiembrie, aceasta fiind prima victorie electorală a sa de la conflictul din 1998-1999 din provincie.

El l-a înlocuit în funcție pe Agim Ceku. Thaci a promis că va orienta rapid Kosovo către independența față de Serbia și se va asigura că vor fi respectate drepturile tuturor grupurilor minoritare care trăiesc în provincie.

ISTORICUL ȘI CALEA SPRE AUTONOMIE

Kosovo este provincie majoritar musulmană, dar pro-occidentală, și slab dezvoltată din punct de vedere economic. Își obține independența la 17 februarie 2008 după secole de dominație sârbă și după un război care a ucis peste zece mii de oameni.

Regiunea a reprezentat centrul Imperiului Sârb până la mijlocul secolului al XIV-lea, și sârbii consideră Kosovo drept leagănul civilizației lor.

Bătălia de la Kosovo - Câmpia Mierlei - din 1389, când sârbii au fost învinși a reprezentat începutul unei noi ere pentru regiune, care a trecut sub controlul Imperiului Otoman.

În cele cinci secole de ocupație otomană, profilul etnic al provinciei s-a schimbat. Albanezii, dintre care mulți erau musulmani, au devenit majoritari.

În 1946, provincia Kosovo a fost integrată în Federația Iugoslavă a comunistului Iosif Broz Tito. Conform Constituției iugoslave din 1974, statutul regiunii Kosovo era de provincie autonomă.

Începutul sfârșitului este situat însă în 1989, când Miloșevici a revizuit Constituția Sârbă reducând simțitor autonomia provinciei.

La începutul anilor 90, rând pe rând, pe cale pașnică sau, dimpotrivă, în urma unor conflicte sângeroase, Slovenia, Croația, Bosnia-Herțegovina, Macedonia și Muntenegru s-au desprins de "patria mama", devenind state independente.

În 1995, imediat după acordul de la Dayton care a pus capăt războiului din Bosnia-Herțegovina, o parte a albanezilor kosovari a creat Armata de Eliberare din Kosovo. În 1997, apărea Armata pentru eliberare din Kosovo, UCK, s-a angajat într-o luptă de gherilă împotriva forțelor sârbe.

Situația s-a agravat în 1998, iar misiunea OSCE condusă de Richard Holbrooke a dus la o încheierea unui acord de încetare a focului și retragerea parțială a unor trupe ale armatei federale din Kosovo. La 6 februarie 1999, la Rambouillet, în Franța, au început tratativele între Serbia și puterile occidentale.

În urma eșecului negocierilor, la 24 martie 1999 a început ofensiva aeriană a Alianței Nord-Atlantice asupra Serbiei pentru a se pune capăt epurărilor etnice dispuse de regimul lui Miloșevici în Kosovo. Ofensiva a durat 78 de zile, până pe 11 iunie 1999, când Serbia a cedat. Belgradul și-a retras forțele din Kosovo, trecut sub protecția ONU și a celor din NATO.

În următorul deceniu, Kosovo, deși încă parte componentă a Serbiei, s-a aflat sub protecția forțelor NATO desfășurate în provincie.

La sfârșitul anului 2007, comisia de mediere și-a recunoscut neputința de a convinge părțile să accepte planul ONU pentru un Kosovo independent sub supraveghere internațională.

TEXTUL DECLARAȚIEI DE INDEPENDENȚĂ A KOSOVO

"Convocați în reuniune extraordinară la 17 februarie 2008, la Pristina, capitala Kosovo,

Raspunzând apelului poporului de a construi o societate ce respectă demnitatea umană și promovează interesele cetățenilor săi,

Angajați pentru a combate moștenirea dureroasă a trecutului recent în spiritul reconcilierii și iertării,

Devotați protejării, promovării și respectării diversității populației,

Reafirmandu-ne dorința de a deveni deplin integrați în familia democrațiilor euro-atlantice,

Observând că Kosovo este un caz special apărut din dezmembrarea unilaterală a Iugoslaviei și că nu constituie un precedent pentru orice altă situație,

Reamintindu-ne anii de luptă și violență din Kosovo, care au tulburat conștiința tuturor popoarelor civilizate,

Recunoscători că în 1999 comunitatea internațională a intervenit, înlăturând astfel administrarea Belgradului asupra Kosovo și plasând Kosovo sub administrarea provizorie a Națiunilor Unite,

Mandri că în Kosovo s-au dezvoltat, de atunci, instituții democratice multi-etnice care exprimă liber dorința cetățenilor noștri,

Reamintindu-ne anii de negocieri susținute pe plan internațional dintre Belgrad și Pristina asupra problemei viitorului nostru statut politic,

Regretând că nici un rezultat acceptabil pentru ambele părți nu a fost posibil, în pofida bunei-credințe și angajamentului liderilor noștri,

Confirmând că recomandările emisarului special al ONU Martti Ahtisaari furnizează un cadru cuprinzător pentru dezvoltarea viitoare a Kosovo, care sunt în concordanță cu cele mai ridicate standarde europene privind drepturile omului și buna guvernare,

Decisi să vedem problema statutului nostru rezolvată pentru a oferi poporului nostru viziune asupra viitorului ei, să depășim conflictele trecutului și să realizăm potențialul democratic deplin al societății noastre,

Respectând toți bărbații și femeile care au făcut mari sacrificii pentru a construi un viitor mai bun pentru Kosovo,

1. Noi, liderii aleși democratic ai poporului nostru, declaram prin această Kosovo stat independent și suveran. Această declarație reflectă dorința poporului nostru și este în deplin acord cu recomandările emisarului special al ONU Martti Ahtisaari și cu propunerea sa pentru soluționarea problemei statutului Kosovo.
2. Declaram Kosovo o republică democratică, laică și multi-etnică, ghidată de principiile nediscriminării și protecției egale în fața legii. Vom proteja și promova drepturile tuturor comunităților din Kosovo și vom crea condiții necesare participării lor efective la procesul politic și de luare a deciziilor.
3. Acceptăm integral obligațiile ce revin Kosovo în Planul Ahtisaari și salutăm cadrul pe care îl propune pentru a ghida Kosovo în anii următori. Vom pune în aplicare toate acele obligații inclusiv prin adoptarea cu prioritate a prevederilor incluse în Anexa XII, în special a celor care protejează și promovează drepturile comunităților și membrilor lor.
4. Vom adopta cât mai curând posibil o Constituție care sintetizează angajamentul nostru de a respecta drepturile omului și libertățile fundamentale ale tuturor cetățenilor noștri, în mod special așa cum sunt ele definite de Convenția Europeană privind Drepturile Omului. Constituția va include toate principiile importante ale Planului Ahtisaari și va fi adoptată printr-un proces democratic și deliberativ.

5. Salutăm sprijinul continuu al comunității internaționale, pentru dezvoltarea noastră democratică, prin prezenta internațională instituită în Kosovo pe baza rezoluției 1244 a Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite din 1999. Invităm și salutăm o prezenta civilă internațională pentru a supraveghea punerea în aplicare a Planului Ahtisaari și o misiune juridică a Uniunii Europene. De asemenea, invităm și salutăm NATO să își păstreze rolul de lider al prezentei militare internaționale din Kosovo și să pună în aplicare obligațiile asumate pe baza rezoluției 1244 a Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite și a Planului Ahtisaari, până la momentul în care instituțiile din Kosovo vor fi capabile să-și asume aceste responsabilități. Vom coopera deplin cu aceste prezente pentru a garanta pacea, prosperitatea și stabilitatea viitoare pentru Kosovo.

6. Din considerente culturale, geografice și istorice, credem că viitorul nostru este legat de familia europeană. De aceea ne declaram intenția de a face toți pașii necesari pentru a facilita aderarea noastră deplină la Uniunea Europeană cât mai curând posibil și de a pune în aplicare reformele necesare pentru integrarea europeană și euro-atlantică.

7. Ne exprimăm recunoștința profundă față de Națiunile Unite, pentru munca depusă pentru a ajuta la reconstrucția post-razboi și a construi instituțiile democratice. Suntem decisi să lucrăm în continuare, în mod constructiv, cu Națiunile Unite în perioada următoare.

8. Odată cu independența vine și sarcina de a fi un membru responsabil al comunității internaționale. Acceptăm deplin această responsabilitate și vom respecta principiile Cartei Națiunilor Unite, Actul Final de la Helsinki, alte documente ale

Organizației de Securitate și Cooperare în Europa și obligațiile juridice internaționale și principiile angajamentelor internaționale care definesc relațiile dintre state. Kosovo va avea granițele sale internaționale așa cum se stabilește în Anexa VIII a Planului Ahtisaari și va respecta deplin integritatea suveranității și integrității teritoriale ale tuturor vecinilor noștri. Kosovo nu va face uz de amenințări sau utilizarea forței în nici o manieră care ar contraveni cu obiectivele Națiunilor Unite.

9. Ne asumăm obligațiile internaționale ale Kosovo, inclusiv cele încheiate în numele nostru de către Misiunea ONU în Kosovo pentru Administrare Provizorie (UNMIK), tratatul și alte obligații ale fostei Republici Socialiste Federative Iugoslavia pe care ni le asumăm ca fostă parte componentă, inclusiv Convențiile de la Viena privind relațiile diplomatice și consulare. Vom coopera deplin cu Tribunalul Penal Internațional pentru fosta Iugoslavia. Intenționăm să aderăm la organizațiile internaționale, în care Kosovo va căuta să contribuie la promovarea păcii și stabilității internaționale.

10. Kosovo își declară angajamentul față de pace și stabilitatea regiunii noastre în Europa de Sud-Est. Independența noastră pune capăt procesului de dizolvare violentă a Iugoslaviei. În timp ce acest proces a fost unul dureros, vom lucra intens pentru a contribui la o reconciliere care ar permite Europei de Sud-Est să depășească conflictele trecutului nostru și să creeze noi relații de cooperare regională. În acest sens, vom lucra cu vecinii noștri pentru un viitor european comun.

11. Ne exprimăm, în special, dorința de a stabili bune relații cu toți vecinii noștri, printre care Republica Serbia cu care avem relații istorice, comerciale și sociale profunde pe care vom căuta să le dezvoltăm în viitorul apropiat. Vom continua eforturile de a contribui la relațiile de cooperare și prietenie cu Republica Serbia, simultan cu promovarea reconcilierii dintre popoarele noastre.

12. Reafirmăm prin aceasta în mod clar, specific și irevocabil, că Kosovo va fi angajat juridic să respecte prevederile din această Declarație, printre care în mod special obligațiile ce decurg din Planul Ahtisaari. În toate aceste chestiuni, vom acționa în concordanță cu principiile de drept internațional și rezoluțiile Consiliului de Securitate al Națiunilor Unite, inclusiv rezoluția 1244 din 1999. Declaram public că toate statele au dreptul de a se baza pe această declarație și le cerem să își extindă sprijinul pentru noi."

Sursa : Ziarul « [Ziua](#) »

Independența provinciei Kosovo împarte comunitatea internațională în două tabere

Proclamarea independenței Kosovo a împărțit comunitatea internațională în două tabere: cea pro, condusă de Statele Unite și mai multe țări din Uniunea Europeană, și cea contra, condusă de Rusia.

Din a doua grupă face parte și România. Parlamentul român a adoptat în a doua parte a lunii decembrie o poziție anti-independență cu 239 de voturi pentru și 7 abțineri. Președintele Traian Băsescu a subliniat la întâlnirea, de la începutul lunii, cu Nicolas Sarkozy că nu agreează acțiunea kosovarilor, dar susține demersul Serbiei de a intra în Uniunea Europeană.

Recunoașterea sau nerecunoașterea independenței Kosovo nu va fi rezultatul unei decizii comune a Uniunii Europene, ci va aparține fiecărui stat membru. Este poziția exprimată, până acum, de Comisia Europeană, în condițiile în care nu există un consens. Cel puțin șase țări ale Uniunii și-au anunțat, de mai multe ori, intenția de a nu recunoaște declarația unilaterală de independență a Kosovo, sau cel puțin nu imediat.

Este vorba de Bulgaria, Cipru, Grecia, România, Slovacia și Spania. Toate aceste state au pe teritoriul lor minorități etnice și se tem că secesiunea Kosovo de Serbia va crea un precedent. Rusia, alături de Serbia, se opune ferm independenței. Mai mult, Moscova a avertizat că-și va schimba politica față de teritoriile separatiste pro-ruse din Osetia de Sud și Abhazia, care astfel s-ar putea separa de Georgia.

În schimb, este de așteptat ca țări precum Statele Unite, Marea Britanie, Franța, Germania și Italia să declare imediat că recunosc independența Kosovo. Singurul subiect asupra căruia oficialii europeni sunt de acord a fost trimiterea unei misiuni civile, formată din polițiști, procurori, judecători și funcționari vamali, denumită Eulex, care va fi responsabilă cu supravegherea independenței provinciei. Misiunea Uniunii Europene o va înlocui pe cea a Națiunilor Unite, care a administrat provincia din de la intervenția militară a NATO, din 1999.

Sursa: [Realitatea Net](#)

Serbia nu recunoaște independența Kosovo

Președintele sârb Boris Tadić a declarat că Serbia nu va recunoaște niciodată independența Kosovo și va acționa cu mijloace pașnice, diplomatice și legale pentru a anula declarația de independență a acestei provincii.

"Serbia nu va recunoaște niciodată independența Kosovo. Serbia a reacționat și va reacționa prin toate mijloacele pașnice, diplomatice și legale pentru a anula acest act comis de instituțiile din Kosovo", menționează Tadić.

Favorabil apropierei de UE, Tadić, care a fost reales la începutul lunii, își subliniasse deja opoziția față de independența Kosovo în mod solemn, când a depus jurământul pentru un nou mandat.

"Nu voi abandona niciodată lupta pentru provincia noastră Kosovo", a jurat el.

Statele Unite au determinat Uniunea Europeană să încalce principiile care stau la baza forului continental. UE a plecat capul în fața americanilor și va fi responsabilă pentru ce se va întâmpla în Europa și în lume, a spus premierul sârb Vojislav Kostunica duminică, la câteva minute după proclamarea unilaterală a independenței Kosovo.

El a adăugat că nu trebuie să existe impresia că "politica cu forța" a triumfat odată cu independența Kosovo.

În încheierea declarației sale, Kostunica i-a asigurat pe cetățeni că "în Serbia nu va exista niciodată un stat fals" și le-a cerut ca, împreună, să arate ca se împotrivesc "ruperii teritoriului" sârb. "Kosovo e Serbia" au fost ultimele cuvinte din intervenția șefului executivului sârb.

Sursa : [Mediafax Ro](#)

Surse: [BBC Romanian](#), [NATO internațional](#)

Pozițiile UE, NATO și ONU privind Kosovo

La o zi după ce Kosovo și-a declarat independența față de Serbia, noul stat a fost recunoscut de guvernul american și are toate șansele să obțină și recunoașterea principalelor țări din Uniunea Europeană.

Uniunea Europeană lasă fiecare stat membru să hotărască în ce fel va trata "chestiunea Kosovo", provincie care și-a declarat independența față de Serbia. Miniștrii de externe ai Uniunii s-au reunit la Bruxelles pentru discuții pe această temă - potrivit unei declarații comune publicate la finalul negocierilor, Kosovo este un caz unic, iar el nu va stabili un precedent. Deja, **Marea Britanie, Germania, Franța și Italia** au recunoscut declarația făcută unilateral de liderii de la Pristina.

Comisarul UE pentru politică externă Javier Solana menționează că Uniunea Europeană nu este divizată în legătură cu Kosovo. Acesta a efectuat o vizită pentru a-i asigura pe liderii europeni că UE nu este divizată în privința independenței Kosovo. Solana i-a asigurat pe aceștia că UE este unită în decizia sa de a trimite o misiune civilă și de poliție în Kosovo. Statele membre sunt însă divizate - **Spania** afirmă că proclamarea independenței Kosovo s-a făcut cu nesocotirea dreptului internațional și că demersul va impulsiona pe separatiștii de pretutindeni.

Ca urmare a proclamării independenței Kosovo, **NATO** continuă să susțină implementarea standardelor democratice în Kosovo, în special supremația legii, protecția minorităților și comunităților etnice, precum și protecția locurilor istorice și religioase.

Obiectivul NATO este continuarea sprijinirii stabilității, democrației, poliției și păcii în Kosovo. După cum au mai convenit Miniștrii de Externe în decembrie 2007, NATO va continua cooperarea cu populația din Kosovo, cu Organizația Națiunilor Unite, Uniunea Europeană și alți actori internaționali vizați.

Secretarul general ONU Ban Ki Moon a anunțat că a primit o scrisoare de la președintele Serbiei, calificând declarația de independență drept secesiune unilaterală, forțată. Domnul Ban Ki-Moon a spus însă că deocamdată Națiunile Unite își vor păstra un rol semnificativ în noul stat, și misiunea ONU de menținere a păcii se va adapta noii situații.

Rusia și Georgia - primele țări care își manifestă dezacordul

Georgia a protestat oficial față de declarația autorităților de la Moscova potrivit căreia autoproclamarea independenței provinciei Kosovo ar putea influența politica rusă privind regiunile separatiste din fosta republică sovietică.

Președintele georgian Mihail Saakasvili a declarat că nu va permite nici o acțiune care să pună în pericol integritatea teritorială a Georgiei.

Rusia recunoaște oficial integritatea teritorială a Georgiei, dar a acordat cetățenia rusă majorității locuitorilor celor două mici republici.

Ministrul rus de Externe Serghei Lavrov a declarat că transformarea provinciei Kosovo într-un stat independent ar putea fi luată în calcul în ceea ce privește viitorul statut al Abhaziei și Osetiei de Sud, teritorii separatiste aflate în componența Georgiei.

Parlamentul de la Chișinău condamnă autoproclamarea independenței Kosovo

„Parlamentul R. Moldova își exprimă profunda îngrijorare în legătură cu declararea unilaterală a independenței Kosovo și consideră că aceasta este o gravă încălcare a suveranității și integrității teritoriale a Serbiei și contravine Statutului ONU, Rezoluției 1244 a Consiliului de Securitate al ONU și prevederilor de bază ale Actului final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa”, se spune într-o declarație a Legislativului de la Chișinău, aprobată la 22 februarie 2008.

Parlamentul R. Moldova consideră că această evoluție a situației din Kosovo contravine normelor fundamentale ale dreptului internațional și contribuie, în mod direct, la provocarea separatismului – unul din principalele pericole ale sec. XXI. Parlamentul își exprima ferma convingere că nu au fost epuizate rezervele dialogului pașnic între Belgrad și Pristina, nu sunt valorificate toate posibilitățile comunității mondiale, ale structurilor internaționale de influență benefică asupra situației din Kosovo.

Sursa : [Europa.md](#)

ANALIZĂ

LANSAREA KOSOVO ÎN SISTEMUL RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE

Denis Cenușă, expert în relații internaționale

Declararea independenței Kosovo a deschis procesul de constituire a unui nou subiect de drept internațional. Durabilitatea acestuia este testată nu numai de constrângerile dreptului și principiilor internaționale, dar și de poziția categorică a unor state ale lumii ce denunță existența acestuia. Totodată, are loc o confruntare între Occidentul favorabil independenței Kosovo, și Rusia ostilă care amenință cu promovarea acestui precedent în cazul altor regiuni separatiste, inclusiv Transnistria. În eventualitate, ce urmări ar putea să aibă Kosovo pentru Republica Moldova și cât de aplicabil este acest precedent pentru raioanele de est a acesteia?

Activarea statalității Kosovo

Pe data de 17 februarie, Parlamentul kosovar a adoptat în unanimitate Declarația de independență a Kosovo. Astfel, s-a declanșat procesul de formare a statului Kosovo, care constă din două etape. **Primo**, declararea independenței Kosovo de către Parlamentul kosovar, ce va intra în vigoare la începutul lunii martie. **Secundo**, adoptarea Constituției și altor acte legislative vitale, aprobarea imnului, stemei și steagului de stat, precum și recunoașterea noului stat de către comunitatea internațională.¹

Documentul Declarației de independență, cu care a debutat **prima fază** a materializării statalității kosovare, se bazează pe prevederile Planului propus de Martti Ahtisaari, trimisul special al ONU, ce a fost respins anterior de Consiliul de Securitate a ONU și nemijlocit de partea sârbă. Acest act prevede următoarele:

- proclamarea independenței și suveranității provinciei Kosovo față de Serbia;
- crearea unui stat democratic, multi-etnic care respectă principiile nediscriminării și echitatea în fața legii a tuturor cetățenilor acestuia;
- protejarea și respectarea drepturilor comunităților etnice din Kosovo;
- garantează prezența observatorilor internaționali ce vor monitoriza implementarea prevederilor Planului Ahtisaari;
- stipulează implicarea Uniunii Europene în afacerile interne ale Kosovo cu scopul menținerii, sprijinirii și asigurării statului de drept;²
- perpetuarea valabilității Rezoluției 1244 (1999) a Consiliului de Securitate a ONU privind Kosovo, până la atingerea unui nivel de statalitate suficient de către statul kosovar;
- prioritizarea orientării euro-atlantice și europene a Kosovo;
- garantarea respectării principiilor Cartei Națiunilor Unite, Actului Final de la Helsinki, altor documente ale OSCE și cele ce vizează dreptul internațional;
- acceptarea respectării angajamentelor și obligațiilor internaționale moștenite de Kosovo în calitate de parte descendentă a Republicii Federale Socialiste Iugoslavia.

¹ Сербия решила не признавать независимость Косово, <http://www.kommersant.ru/doc.aspx?DocsID=853086&NodesID=5>

² Text of Kosovo's declaration of independence from Serbia, <http://www.iht.com/articles/ap/2008/02/17/news/Kosovo-Independence-Text.php?page=1>

Prin această Declarație se confirmă încetarea procesului de disoluție violentă a Iugoslaviei, intenționându-se crearea unei Europe de Sud-Est stabile și sigure ce urmează să avanseze în drumul spre UE. Actul dat de independență invocă de asemenea dorința statului Kosovo de a stabili relații bune cu țările vecine, inclusiv cu Serbia, cu care prima împărtășește trecut istoric, raporturi sociale și comerciale profunde. În plus, partea kosovară dorește reconcilierea și crearea unor relații de prietenie și cooperare între Kosovo și Serbia.

În pofida acestora, Belgradul are o poziție total diferită de cea a Priștinei și a efectuat un șir de pași pentru a contracara acțiunile Kosovo în ce privește obținerea independenței. În primul rând, guvernarea sârbă a adoptat un set de măsuri cu caracter social, economic, diplomatic pentru a sancționa și lichida independența Kosovo declarată unilateral. Printre acestea se numără minimizarea raporturilor diplomatice cu țările care vor recunoaște independența Kosovo. În același sens, la 14 februarie, guvernarea sârbă a adoptat o rezoluție prin care anulează toate actele adoptate în mod unilateral de către autoritățile provinciei Kosovo, declarându-le nule și ilegale.³ La același demers a reacționat Parlamentul sârb (Skupcina) printr-o hotărâre ce a revocat actele și acțiunile autorităților Kosovo și Metohiei referitoare la proclamarea unilaterală a independenței, ce intră în contradicție cu Constituția Serbiei, tratatele și prevederile dreptului internațional.⁴ De asemenea, Serbia a reușit cu ajutorul Rusiei să convoace într-o reuniune de urgență Consiliul de Securitate al ONU, care însă nu a sprijinit demersul Serbiei de a anula independența autoproclamată a provinciei Kosovo⁵ (*din cei 5 membri ai Consiliului permanent de Securitate numai Rusia și China au susținut cauza Serbiei, celelalte trei părți luând act de apariția unui nou stat în Europa*).

Între timp, a început derularea **părții secunde** a planului de constituire a statului Kosovo, caracterizată prin elaborarea Constituției kosovare și recunoașterea independenței acesteia de către comunitatea internațională. La moment, independența kosovară a fost recunoscută de SUA, Franța, Marea Britanie, Germania, Italia, Austria, Letonia, Norvegia, Turcia, Australia și Afganistan. În săptămânile ce urmează alte state europene au promis că vor recunoaște statul Kosovo. Pentru a opri mecanismul de recunoaștere a independenței Kosovo partea sârbă a inițiat procedura de rechemare a ambasadorilor săi din statele ce au validat actul de proclamare a statului kosovar.⁶ Totodată, forțele politice sârbe manifestă din ce în ce mai multă antipatie vizavi de noul stat, prin propagarea unui comportament dușmănos în rândul sârbilor față de albanezii kosovari și noul stat Kosovo.⁷ Cu toate acestea, Președintele sârb, B. Tadić, a dat asigurări că Serbia va folosi numai mijloace pașnice de reglementare a situației în jurul independenței Kosovo și cheamă la calm populația sârbă.⁸

Concluzie: Datorită sprijinului marilor puteri (SUA, Marea Britanie, Franța, Germania etc.) Kosovo are șanse mari să obțină recunoașterea independenței sale de către o parte largă a comunității internaționale. În continuare, Serbia va da prioritate instrumentelor diplomatice și politice în vederea anihilării noului stat Kosovo. Dar dacă Serbia va face uz de forță pe marginea chestiunii Kosovo, atunci aceasta ar putea intra în conflict direct cu forțele NATO, adică cu Occidentul, ceea ce va agrava procesul de democratizare și europeanizare a acesteia. De asemenea, aceasta va fi o dovadă în plus în favoarea independenței kosovare coordonate de Occident în scopul de a stopa violențele interetnice din această regiune. Prin urmare, Serbia este forțată să apeleze la instrumente non-violente pentru a nu se discredita în ochii comunității internaționale, chiar dacă acestea nu sunt destul de productive.

³ Kosovo перешло границу государственности, <http://www.kommersant.ru/doc.aspx?DocsID=854038&NodesID=5>

⁴ Парламент Сербии аннулировал независимость Косово, <http://www.kommersant.ru/news.aspx?NewsID=125306&NodesID=5>

⁵ ООН не поддержала Сербию в косовском вопросе, <http://www.kommersant.ru/news.aspx?NewsID=125309&NodesID=5>

⁶ Сербия намерена мирным путем решать разногласия с Косово, <http://www.rbc.ua/rus/top/2008/02/19/313714.shtml>

⁷ Serbia ridică pororul, <http://www.ziua.net/display.php?data=2008-02-21&id=233501>

⁸ Сербия намерена мирным путем решать разногласия с Косово, <http://www.rbc.ua/rus/top/2008/02/19/313714.shtml>

Kosovo- discordia marilor puteri

Independența provinciei Kosovo a avut urmări nefaste nu numai asupra perspectivelor ulterioare a inviolabilității dreptului și principiilor internaționale, dar și asupra relațiilor între actorii internaționali. Totodată, crearea statului Kosovo va duce inevitabil la deteriorarea imaginii ONU și calității acestuia de garant al securității și păcii în lume.

Principalul apărător al dreptului internațional și al integrității Serbiei se declară a fi **Rusia**, care a aplicat diverse modalități întru stoparea constituirii statului kosovar. În viziunea părții ruse independența Kosovo încalcă suveranitatea Republicii Serbia, Carta Națiunilor Unite, Rezoluția 1244 al Consiliului de Securitate (CS) al ONU, principiile Actului Final de la Helsinki, limitele constituționale stabilite pentru Kosovo, precum și alte angajamente internaționale.⁹ Pe lângă aceasta, Moscova de nenumărate ori a chemat reprezentanțele NATO și ONU în Kosovo să anuleze deciziile unilaterale luate de organele administrative kosovare și să aplice sancțiuni împotriva acestora. De asemenea, Rusia optează pentru redeschiderea discuțiilor și procesului de reglementare politică a problemei Kosovo, în corespundere cu Rezoluția 1244 a Consiliului de Securitate. Tot oficialii ruși au avertizat opinia publică internațională despre eventualele dezagregări a dreptului internațional, discreditări a autorității ONU și apariții a noilor zone de conflict la nivel internațional. Aceștia afirmă că independența Kosovo va duce la perturbarea securității în Balcani și la escaladarea tensiunilor și violențelor interetnice în regiune.

După declararea propriu-zisă a independenței Kosovo, acuzațiile și amenințările Rusiei au început să fie adresate Occidentului. SUA și statele NATO sunt incriminate de partea rusă în încurajarea și facilitarea separatismului kosovar, și în blocarea premedită și intenționată a negocierilor pe marginea reglementării statutului Kosovo în detrimentul Serbiei. Rusia le face pe acestea responsabile de răspândirea ideilor secesioniste la scară internațională și de activizarea focarelor de separatism existente la moment în lume. Totodată, partea rusă ridică problema precedentului Kosovo promovând ideea aplicabilității acesteia "în cazul altor regiuni secesioniste din zona de interes vital al Rusiei, în special pe spațiul post-sovietic".¹⁰ Astfel, se pune la îndoială valabilitatea declarațiilor unor oficiali ruși care au afirmat anterior că Kosovo nu va reprezenta un precedent pentru "conflictele înghețate" din CSI.

Cea mai dură critică a fost lansată de Rusia la adresa UE. Acțiunile Bruxellului vizavi de independența Kosovo sunt considerate de Moscova drept dăunătoare pentru stabilitatea în Balcani și promoatoare a separatismului în lume.¹¹ Totodată, Rusia acuză UE de faptul că a propus membrilor acesteia să se decidă în mod individual asupra independenței Kosovo. Motiv de iritare reprezintă și trimiterea Misiunii UE în Kosovo fără a primi acordul Consiliului de Securitate al ONU. Drept argument împotriva UE, Rusia amintește textul Rezoluției 1598 (ianuarie 2008) a Consiliului Europei în care se cere continuarea negocierilor în limitele Rezoluției 1244 a CS al ONU, pentru atingerea unei decizii de compromis și pentru a nu transforma Kosovo într-un butoi cu pulbere și în eventualitate în conflict înghețat în Balcani.¹²

În pofida poziției negative a Rusiei, **UE** din start a sprijinit independența provinciei Kosovo, chiar dacă nu toate țările membre sunt în favoarea acesteia. În acest sens, Miniștrii de Externe a statelor UE, au adoptat o declarație (18 februarie) care prevede stabilirea relațiilor cu Kosovo de către fiecare membru a UE în dependență de practicile și normele legale naționale.¹³ În premieră, în cadrul declarației respective se menționează faptul că cazul Kosovo este *sui generis* datorită conflictului produs în această regiune, precum și datorită perioadei îndelungate de administrare

⁹ Заявление МИД России по Косово, 216-17-02-2008, http://www.mid.ru/brp_4.nsf/0/69E1940601A4968BC32573F20053D7F7

¹⁰ Заявление Совета палаты Совета Федерации и Совета Государственной Думы Федерального Собрания Российской Федерации о последствиях самопровозглашения независимости края Косово (Сербия), 18 февраля 2008 года, ИНФОРМАЦИОННЫЙ БЮЛЛЕТЕНЬ, МИНИСТЕРСТВО ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ, www.mid.ru

¹¹ МИД РФ: действия ЕС в Косово поощряют сепаратизм в мире, http://www.newsru.com/russia/20feb2008/kosovo_mid.html

¹² PACE Turns Kosovo Resolution Upside Down, http://www.kommersant.com/p844517/r_527/PACE_Kosovo_EU/

¹³ EU fudges Kosovo independence recognition, <http://euobserver.com/9/25684/?rk=1>

internațională a acestui teritoriu sub egida ONU. Prin urmare, toate părțile UE au convenit la aceea că cazul Kosovo este unic și de aceea nu reprezintă o încălcare a principiilor Națiunilor Unite privitor la integritatea teritorială. Adoptarea acestei declarații are o semnificație majoră pentru UE, care a reușit să ajungă la un punct comun pe marginea unui subiect extrem de contradictoriu și complex după cel cu privitor la Tratatul de la Lisabona. Cu toate acestea, nu toate statele europene sunt de acord cu independența Kosovo. Printre cei mai fermi oponenți a acestei idei se numără Spania, România și Cipru. Statul spaniol care este supus în permanență provocărilor separatiste interne (Țara Bascilor, Catalonia) nu recunoaște independența unilaterală a Kosovo, văzută de acesta drept încălcare a dreptului internațional.¹⁴ Cipru însăși suferă de separatism, de aceea nu va accepta în niciun caz recunoașterea independenței Kosovo. Actul de independență a Kosovo este considerat ilegal de asemenea și de România, care pe lângă aceasta a dat de înțeles că compararea Kosovo cu România este inadecvată și lipsită de fundament.¹⁵

Un alt semn de sprijin din partea UE este decizia de a trimite în Kosovo Misiunea europeană denumită EULEX. Aceasta va număra 1800 de polițiști, procurori, judecători, vameși care vor asigura stabilitatea și statul de drept în noul stat creat. Dacă partea rusă cataloghează această misiune drept lipsită de acoperire legală, atunci diplomații europeni opinează că EULEX cade sub incidența Rezoluției 1244 a CS al ONU și nu diferă de Misiunea ONU de Administrare Interimară a Kosovo.¹⁶ În afară de această misiune, se presupune că UE va asigura desfășurarea în Kosovo a Oficiului Civil Internațional (OCI) și cea a Oficiului de legătură a Comisiei Europene.¹⁷ De asemenea, UE a numit un nou Reprezentant Special pentru Kosovo, Pieter Feith, care va asista și va asigura autoritățile kosovare cu sprijinul UE pe marginea gestionării procesului politic, promovând coordonarea acțiunilor între UE și Kosovo.¹⁸ De asemenea, UE intenționează să acorde circa 1mlrd. euro Kosovo pentru următorii patru ani, organizând în același sens, în perioada ce urmează, o conferință la nivel înalt pentru donatori internaționali. În plus, Kosovo a obținut perspective clare de aderare la UE, în cazul în care va îndeplini condițiile necesare.¹⁹ La moment, UE este focusată asupra atingerii consensului privind cadrul legal comun al UE în raport cu Kosovo, pentru a garanta relaționarea interguvernamentală dintre acestea.²⁰ Dar din cauza poziției divergente a unor state europene care la moment se opun independenței Kosovo, va fi dificil de constituit platforma necesară pentru cooperarea dintre Bruxelles și Priștina.

Concluzie:

Rusia va continua să facă referință la supremația dreptului internațional, încercând să obțină o decizie pozitivă a ONU privitor la ilegalitatea actului de independență a Kosovo. În cele din urmă, Moscova poate să facă presiuni asupra actorilor internaționali prin amenințarea aplicării precedentului Kosovo în cazul altor regiuni secesioniste de interes maxim pentru aceasta.

În plus, Moscova dă dovadă de incompetență sau/și ipocrizie politică acuzând UE de răspândirea separatismului pe plan internațional, deoarece anume Bruxellul face eforturi sporite pentru soluționarea acestora nu numai pe spațiul ex-sovietic, dar și în restul lumii (inclusiv în Moldova). Indiferent de acțiunile părții ruse, UE și alte state occidentale vor promova în continuare noul stat balcanic. În vederea integrării europene a Balcanilor și consolidării securității și stabilității în regiune, Bruxellul va contribui și mai departe la statalitatea Kosovo. Prin urmare, Rusia și UE/Occident nu vor putea găsi o poziție comună, deoarece se ghidează de interese și argumente diferite. Oricum fiecare din aceste

¹⁴ Испания не признает независимость Косово, <http://www.kommersant.ru/news.aspx?NewsID=125273&NodesID=5>

¹⁵ Băsescu - Declarația independenței Kosovo este ilegală, <http://www.ziua.net/news.php?data=2008-02-18&id=3612>

¹⁶ EU Kosovo mission to start Saturday morning, <http://euobserver.com/9/25660/?rk=1>

¹⁷ The 28th member state, <http://euobserver.com/9/25680/?rk=1>

¹⁸ Javier SOLANA, EU High Representative for the CFSP, welcomes the appointments of Pieter FEITH as EU Special Representative in Kosovo and Yves de KERMABON as Head of Mission of EULEX KOSOVO, http://www.eupt-kosovo.eu/new/home/eng/080216_EUSR_and_HoM_Kosovo.pdf

¹⁹ Oli Rehn: "Kosovo ar putea adera la UE", <http://www.ziua.net/news.php?data=2008-02-18&id=3608>

²⁰ Brussels signals tough decisions on EU's legal links with Kosovo, <http://euobserver.com/9/25691/?rk=1>

părți va încerca să obțină cât mai multe beneficii pe marginea lacunei create în cadrul dreptului internațional, sau prin intermediul negocierii independenței Kosovo în schimbul concesiilor privind alte dosare de pe agenda internațională.

Kosovo: caz unic sau precedent pentru Moldova

Conform principiilor dreptului internațional crearea unui stat nou pe teritoriul altuia, poate avea loc numai prin acordul dintre aceste părți sau în baza unei Rezoluții a Consiliului de Securitate al ONU. În cazul Kosovo nu s-a aplicat nici una din aceste modalități, ceea ce a și generat nemulțumire în rândul statelor care se confruntă cu probleme secesioniste similare, inclusiv Serbia și aliatul acesteia Rusia. Prin urmare, s-a produs un fel de revoluție în dreptul internațional, care pur și simplu a fost ocolit sau "amăgit". Occidentul care a susținut din start independența Kosovo l-au etichetat drept *sui generis* (*exceptional, unic*). În pofida esenței acestui calificativ, partea rusă, dar și o serie de regiuni separatiste din lume, au amenințat cu aplicarea cazului Kosovo în calitate de precedent internațional. Cu toate acestea, Kosovo în realitatea reprezintă ceva total aparte, combinând o serie de caracteristici deosebite pe care nu le comportă nicio regiune secesionistă din lume:

- Kosovo a fost sub administrația internațională a ONU timp de circa 8 ani;
- Kosovo a posedat în perioada Constituției din 1974-1989 competențe și trăsături echivalente celorlalte republici federale din cadrul Iugoslaviei, prin urmare are același drept ca și Croația sau Macedonia de a-și fundamenta statalitatea;²¹
- Independența Kosovo este susținută multiaspectual de UE și NATO, cu excepția câtorva state din componența acestora;
- Actul de independență a Kosovo nu a fost declarat nul de către Consiliul de Securitate al ONU, chiar dacă unii membri permanenți ai acestuia l-au calificat ilegal (Rusia, China).²²

Cu toate acestea, trebuie să notăm faptul că constituirea statului Kosovo ar fi putut să aibă la bază nu dreptul națiunilor la autoderminare, care se aplica în trecut pe larg în cazul fostelor colonii și a statelor cu regim rasist etc., ci mai degrabă dreptul la statalitate în urma desființării statului matern (Iugoslavia). Însă, în rezultatul acțiunilor represive ale autorităților sârbe Kosovo a fost privată de această posibilitate. Din contra, albanezii kosovari au devenit victimele crimelor de război, actelor de genocid și crizei umanitare, fapt ce a fost reclamat și condamnat de comunitatea internațională.²³ De fapt, acest context permite constituirea unei formațiuni statale în baza dreptului poporului la autoderminare, prin obținerea din partea comunității internaționale a recunoașterii existenței pericolului asupra existenței sau dezvoltării democratice a acestuia în cadrul statului matern. Totodată, doctrina internațională favorizează crearea unor entități statale noi atunci când este vorba de probabilitatea declanșării unei catastrofe umanitare ce creează amenințări la adresa păcii și stabilității internaționale. Premizele date au și alimentat aspirațiile de formare a statului Kosovo, care în realitatea nu are analogii în lume.

Cu toate acestea, Transnistria împreună cu celelalte republici separatiste de pe spațiul ex-sovietic consideră Kosovo drept precedent internațional și optează pentru extinderea acestuia asupra lor.²⁴ Însă pentru ca Transnistria să cadă sub incidență acestui precedent trebuie îndeplinite o serie de măsuri, printre care: asigurarea cu administrația internațională a ONU pentru o perioadă de 8 ani, recunoașterea și sprijinirea independenței transnitrene de către UE și NATO etc. Chiar dacă Transnistria va realiza aceste condiții, aceasta niciodată nu va putea deveni stat independent, deoarece niciodată nu a avut calitate de unitate constituentă a unei federații (*Transnistria a reprezentat în perioada sovietică o unitate administrativ-teritorială sau altfel spus "raion"*).

²¹ Косово: международные аспекты кризиса, Моск. Центр Карнеги, июнь 1999, <http://www.carnegie.ru/ru/pubs/books/36257.htm>

²² ООН не поддержала Сербию в косовском вопросе, <http://www.kommersant.ru/news.aspx?NewsID=125309&NodesID=5>

²³ Косово: прецедент или нет?, <http://www.iamik.ru/?op=full&what=content&ident=38471>

²⁴ Приднестровье просит международного признания своей независимости, <http://top.rbc.ru/index3.shtml>

Pe lângă aceasta, Transnistria nu a fost niciodată menționată de către oficialii ruși în contextul posibilei exploatare a precedentului Kosovo în cazul regiunilor secesioniste din fosta URSS.²⁵ Șansele Transnistriei s-au redus la zero după ce reprezentantul Comitetului pentru afaceri internaționale a Dumei ruse, Constantin Kosachiov, a declarat că Rusia exclude recunoașterea Osetiei de Sud și Abhaziei, deoarece aceasta ar putea genera o criză extrem de serioasă pe teritoriul CSI și va duce eventual la acutizarea relațiilor cu NATO, UE și SUA.²⁶ De fapt, Rusia nu dorește să recunoască aceste republici, deoarece imediat indirect validează statul Kosovo prin aplicarea precedentului acestuia. În afară de aceasta, Rusia nu prea dorește să creeze precedente pe spațiul post-sovietic, dar mai ales în regiunea rusească a Caucazului de Nord, care sunt destul de vulnerabili la secesionism (Cecenia, Daghestan, Ingușetia etc.).

În fine, încălzirea relațiilor moldo-ruse și apariția informației despre posibila reglementare a conflictului transnistrean conform Planul Kozak, nimicește ultimele speranțe ale Transnistriei de a obține independența. Însă, dacă Moldova devine federația, iar Transnistriei i se asigură dreptul de a se retrage din componența statului federativ în cazul pierderii suveranității acestuia prin aderarea la o organizație politică, atunci Moldova ar putea pierde această regiune la simpla aderare la UE (care este la fel organizație politică).

Concluzie:

Pe baza argumentelor de mai sus putem conchide că Kosovo este într-adevăr un caz *sui generis*, ce nu este valabil pentru alte regiuni secesioniste din lume. Transnistria și celelalte republici secesioniste din CSI de asemenea nu au puncte de tangență cu Kosovo. În afară de aceasta, putem constata că Rusia nu se grăbește să pună în joc "cartea precedentului internațional Kosovo", din motive personale sau tactice. Rusia nu este interesată în periclitarea securității sale interne și celei CSI. De asemenea, putem presupune că partea rusă a putea fi interesată de existența acestui precedent, chiar dacă la moment încearcă cu tot dinadinsul să-l anuleze. Aceasta îi va asigura posibilitatea de a negocia cu marile puteri pe marginea altor dosare internaționale și să facă presiuni asupra statelor CSI care au probleme secesioniste. Altfel, Moscova ar putea să-și piardă pârghiile de influență asupra Georgiei sau chiar a Moldovei dacă pune în funcțiune cazul Kosovo și acordă independența regiunilor secesioniste de pe teritoriul acestora.

Dacă republicile secesioniste georgiene sunt încurajate de Rusia, atunci față de Transnistria Moscova manifestă anumite rezerve. Aceasta poate fi explicat prin faptul că posibil Rusia a făcut promisiuni Moldovei privind soluționarea conflictului transnistrean în schimbul unor concesii substanțiale, principala rezumându-se la realizarea și menținerea unei neutralități internaționale permanente de către partea moldovenească. Cu toate acestea, dacă Chișinăul va accepta federalizarea Moldovei, atunci nu numai că Rusia va putea să influențeze politica internă și cea externă a acesteia, dar și Transnistria va obține perspectiva de obținere a independenței în contextul integrării europene a Moldovei și posibila aderare la UE, mai ales în cazul aplicării prevederilor Planului Kozak privind reglementarea conflictului transnistrean (*referitoare la posibilitatea Transnistriei de a se retrage din federație, dacă Moldova intră în componența unei organizații politice cu prerogative supranaționale*).

²⁵ Россия намерена изменить отношение к Абхазии и Юж.Осети, <http://top.rbc.ru/politics/15/02/2008/141837.shtml>

²⁶ Сербов удерживают от крайних мер, <http://www.kommersant.ru/doc.aspx?DocsID=854972&NodesID=5>

COMENTARIU

BUMERANGUL KOSOVO

Vitali Catană

Bumerangul Kosovo a lovit chiar pe cel care l-a aruncat, Serbia, adică ceea ce a reprezentat aceasta sub regimul Miloșevici. Independența declarată de parlamentul albanezilor kosovari a avut ca una din cauzele esențiale acțiunile regimului condus de Miloșevici, care a contribuit cât a putut pentru a crea acest efect Kosovo.

Înainte de toate, etnocidul și manifestările naționaliste practicate cu zel de către prietenii lui Miloșevici nu mai au trecut decât prin "case" rare, de regulă evitate de lumea bună a establishment-ului internațional. Nu-mi sunt albanezii kosovari mai simpatici decât sârbii, poate ar fi valabilă afirmația contrară, însă nu fac parte din categoria celor care consideră că e bine să moară niște albanezi ca să se simtă bine "frații ortodocși" sârbi.

După ce au săvârșit faptele reprobabile, reprezentanții regimului cu ambiții mai mari decât le-a ținut puterea militară au comis o altă eroare importantă, de fapt, firească în logica ideologiei totalitariste, sfidând reacțiile comunității internaționale.

Este evident că declararea unilaterală a independenței Kosovo și recunoașterea de către mai multe state a provinciei nu are acoperire în dreptul internațional. Dar aici ar fi de reproșat liderilor naționaliști că în loc să-și apere interesele pornind de la prevederile normelor de drept internațional, ei au acționat cu o violență ostentativă care a provocat ca reacție declarația de independență a albanezilor kosovari. Violența nu a fost singura cauză, însă liderii de la Belgrad au știut că Serbia este vizată de acțiunea unor puteri importante și ar fi trebuit să evite o confruntare cu acestea. Mijloacele diplomatice și politice ar fi fost mult mai eficiente. Recurgerea la forța militară a dezlegat democrațiile occidentale și declarația de independență a devenit din acel moment previzibilă și așteptată.

Atitudinea lipsită de rațiune a liderilor sârbi a mobilizat puterile occidentale de partea albanezilor și a imobilizat pe cei care s-au declarat în mod consecvent împotriva independenței Kosovo. State ca Spania, vizată de mișcări secesioniste, România, obligată la o atitudine consecventă în virtutea declarațiilor anterioare, Grecia, China etc nu au făcut nici un efort pentru a opri evoluția care s-a finalizat cu ruperea Kosovo de Serbia. Liderii sârbi au compromis cauza nobilă care ar fi încurajat pe aliații de conjunctură să se împotrivescă curentului favorabil independenței provinciei separatiste. Cine ar fi vrut să se încrie în clubul prietenilor lui Miloșevici?

Reținem, deci, că lipsa de discernământ a unor lideri sârbi amețiți de putere, în frunte cu Miloșevici, și efortul concertat al statelor occidentale care a vizat în mod special Serbia, au condus la apariția noului stat. De aici extragem și argumentele care vin în susținerea poziției celor care afirmă că nu va exista un precedent Kosovo.

Un caz similar este posibil doar dacă va exista același concurs de factori ca în cazul Kosovo. În primul rând, ar trebui ca guvernele statelor confruntate cu problema separatismului să acționeze la fel de iresponsabil cum a făcut regimul Miloșevici, ceea ce este, în opinia mea, puțin probabil. Ar trebui ca aceste guverne să organizeze câteva masacrări în masă și să trateze cu aroganță puterile occidentale, mizând pe susținerea unei iluzorii axe slave în spațiul est-european.

În al doilea rând, ar fi necesar ca statele care au susținut pe albanezii din Kosovo să mai fie dispuse la un efort asemănător pentru a acredita o excepție în rang de principiu, ceea ce este, de asemenea, imposibil. Nu putem vorbi deocamdată de un precedent atât timp cât chiar cei care au susținut apariția statului Kosovo nu-l consideră a fi un precedent.

Este adevărat că restul regimurilor separatiste, majoritatea din spațiul post-sovietic, beneficiază de susținerea liderilor politici de la Moscova, însă aceștia sunt ținuți de anumite constrângeri pentru a merge până la recunoașterea teritoriilor rebele. Regimurile separatiste nu vor fi recunoscute de către Rusia deoarece, unu, aceasta va da dovadă de inconsecvență dacă o va face, mai ales că problema Kosovo nu este încheiată încă și, doi, Rusia nu poate să-și permită o explozie în Caucaz pentru că va fi și ea vizată în mod direct de consecințele ruperii puzzle-ului caucazian.

Chiar și dacă admitem că Rusia va recunoaște regimurile separatiste, determinată de o înțelegere eronată a propriului interes național, ea va fi singură în demersul său pentru că celelalte state chiar nu au nici o motivație pentru a nu fi consecvente în atitudinea lor. Or, cazul Kosovo a arătat că oricât ar etala Rusia puterea sa renăscută, ea nu este capabilă să oprească puterile occidentale în atingerea scopurilor pe care acestea și le fixează și nici să-și impună vreun proiect, afară de domeniul legat nemijlocit de livrările de gaz și petrol, dar și în acest caz într-o măsură limitată.

Cu această ocazie constatăm și cine este liderul în competiția internațională, SUA reușind să-și impună soluția, Rusia punctând nesemnificativ la capitolul "prestație diplomatică". Zbaterile diplomaților ruși nu au impresionat pe nimeni, iar imediat după declarația de independență Rusia nu a fost susținută în Consiliul de Securitate de nici un stat membru. Așa dar, o Rusie lucidă nu-și poate permite în zonele sale de interes o atitudine similară cu cea a Statelor Unite în Kosovo.

În ceea ce privește reacția din partea autorităților oficiale și a opiniei publice din Moldova, preocupate din perspectiva problemei transnistrene, atitudinea nu trebuie să fie alta decât cea care demonstrează consecvență și preocupare pentru interesul național. Manifestările emoționale argumentate prin frecvent invocata afinitate creștină și prietenie tradițională cu poporul sârb nu au la bază nici o motivație. Aici aș aminti de apelul la solidaritate slavă adresat de guvernul Miloșevici, cu aluzie și la conflictul transnistrean, care ar fi trebuit întărită prin crearea axei Belgrad - Kiev - Minsk – Moscova, în care și Tiraspolului i se atribuia un rol de "surcică" în împletitura frățească. Principiul comun oamenilor cu bun simț care spune că "ce ție nu-ți place, altuia nu-i face" găsește o aplicare perfectă în acest context.

De altfel, chemarea la solidaritate ortodoxă a fost făcută de alții, sârbii preferând axa slavă și această opțiune a reprezentat iarăși o eroare fundamentală. Pe mine, și presupun că și pe alți locuitori ai spațiului pruto-dunărean, m-a atins în sentimentul de apartenență latină. Fără nici un efort, gândul m-a purtat spre memoria strămoșilor latini care au stat stavilă în fața marșului "hoardelor stepei" spre inima civilizației europene.

Întotdeauna m-am întrebat, iar acum o fac public, de unde această clamată prietenie tradițională cu sârbii? Nu i-am auzit pe aceștia să revendice această prietenie, nici măcar la nivelul amabilităților diplomatice. Nu vom găsi nici în istorie multe momente de fraternizare între slavii și latinii est-europeni. Știm despre țaratul bulgar, dar asta s-a întâmplat cam cu o mie de ani în urmă.

Iată ce ne aduce la cunoștință Nicolae Titulescu din istoria mai recentă și în contextul obligațiilor în cadrul Micii Înțelegeri (Mica Antantă) ale celor trei state membre (Iugoslavia, Cehoslovacia și România): "Cu alte cuvinte, Italia se angajează să se abțină de la activități revizioniste împotriva Iugoslaviei și să nu sprijine revizionismul ungar împotriva Iugoslaviei. Aceasta este o clauză pe care Iugoslavia nu ar fi putut să o accepte doar pentru ea". Astfel comenta N. Titulescu tratatul bilateral încheiat de Iugoslavia cu Italia, în timp ce iugoslavii erau ținuți de prevederile tratatului Micii Înțelegeri. Este adevărat că marele diplomat reproșează autorităților române lipsa de poziție activă în acest caz, însă pentru noi este relevant pragmatismul iugoslavilor, care nu se jenau să aibă grijă de propria soartă în mod separat, în condițiile în care Cehoslovacia și România, în caz de amenințare cu război împotriva Iugoslaviei, erau obligate să-i sară în ajutor cu armatele lor.

Mai cităm un fragment: "În sfârșit, nu s-a opus oare Iugoslavia timp de mai mulți ani construirii unui pod peste Dunăre spre Bulgaria? Chiar în legătură cu bacul pe care mă angajasem să-l pun în funcțiune, m-am izbit în trecut de mari greutateți din partea iugoslavă. Nici unul din aceste lucruri nu a împiedicat Iugoslavia să devină, trei ani mai târziu, prietenul veșnic al Bulgariei".

Această lapidară evocare a pragmatismului în relațiile iugoslavilor cu alte state susține invitația la o atitudine echilibrată, care să ne situeze pe pozițiile dreptului internațional, însă fără declarații de condamnare a partenerilor occidentali pentru ceea ce au făcut, pentru că nu le ia nimeni în seamă și nu este în interesul nostru să condamnăm pe cei care ne ajută cel mai mult în rezolvarea problemelor noastre.

Ca o concluzie, nu avem căderea să facem cu degetul puterilor lumii și nici să arătăm o reacție întemeiată pe obligații morale motivate de solidaritatea ortodoxă și așa numita prietenie tradițională cu "frații sârbi", nu este cazul. Ne rămâne doar să ne exprimăm părerea de rău pentru ce li s-a întâmplat sârbilor, să le confirmăm că nu recunoaștem Kosovo, și să le amintim, nu cu voce tare, că și-au făcut-o cu mâna lor proprie.

OPORTUNITĂȚI : BURSE / STAGII / EVENIMENTE

#1. Invitation

We are proud to announce that Student Forum Maastricht 2008 is coming up soon! The European Studies student association Concordantia from Maastricht University would like to invite you all to participate in this annual international student conference.

Student Forum Maastricht focuses on the exchange of Information between students from all over Europe, public officials, academics and representatives of NGOs in order to create a better understanding of the challenges facing Europe today. This year's forum takes place from 10 to 14 March 2008.

SFM 2008 will provide students with an extensive academic programme that will address the issues at hand. Besides the working groups, which present the backbone of this conference, outstanding experts with political, social service or research backgrounds will hold lectures and answer your questions. On an excursion to Brussels, you will visit the European Parliament and have a panel discussion on "Economic Growth vs. Social Security: The Future of Social Europe".

Furthermore, students will also be provided with an interesting and diverse activities programme in order to get to know each other and enjoy the time while in Maastricht.

Highlights !!!

- Lectures with outstanding experts
- Working Groups on six academic disciplines
- Excursion to EU institutions in Brussels
- Panel Discussion in Brussels
- Social activities

Get inspired! Find all details on this year's programme and registration under www.concordantia.eu/sfm.

For any further questions, feel free to contact us via email:
SFM@concordantia.com .

#2. The Conflict Management in the Balkans Program offers an amazing opportunity to examine past conflicts and consequences firsthand.

This fully-accredited summer program is ideal for students of international relations, political science, Slavic studies, and anyone interested in peace and justice. The Balkans will be your classroom as you learn from eminent academics and experts, representatives from NATO/UN/OSCE and other key intergovernmental organizations, as well as from people who have lived through these conflicts.

Program Highlights:

- * Study Tour to past flashpoints of conflict like Vukovar, Sarajevo, Mostar, and Brcko
- * Conflict Seminar of stimulating lectures, discussions and site visits
- * Excellent teaching, library and computing facilities
- * Site visits to state agencies, intergovernmental organizations and NGOs
- * Residence halls within five minutes' walking distance of class
- * Exciting musical and cultural festivals
- * Optional activities in the Alps and the Adriatic Sea

The Summer 2008 program begins 14th June and will finish on 6th July. Optional UN seminars on Peacekeeping in the Former Yugoslavia as well as Global Terrorism will follow immediately afterwards.

Applications are due 31st March although students hoping to secure one of our scholarships should apply well before this date.

This program is hosted and accredited by the Faculty of Social Sciences (FDV) at the University of Ljubljana, Slovenia's largest and most prestigious university. FDV is housed in a modern facility with electronically equipped lecture rooms, a research library, cafeteria and outdoor café. All lectures will be taught in English.

Our descriptive and colorful website includes complete details of all aspects of the program as well as application forms, scholarship information, accommodation details and extensive highlights from past programs. Past participants are willing to speak with any student interested in this unique and special experience.

Please visit us at http://www.academic-solutions.com/slovenia/index_slo.htm

Ryan Lorenz, Director
Academic Solutions ryan@academic-solutions.com

#3. Global Supplementary Grant Program

The Open Society Institute's Network Scholarship Programs (NSP) is pleased to announce the Global Supplementary Grant Program's 2008-2009 academic year. GSGP offers supplementary grants to students from selected countries of Eastern and Central Europe, the former Soviet Union, and Mongolia.

The purpose of the program is to enable qualified students to pursue doctoral studies in the Humanities and Social Sciences at accredited universities in Europe, Middle/Near East, Europe, Asia, Australia, and North America. Grants will be awarded on the basis of academic record, merit of the proposed study, applicant's long-term goals, and financial need.

The grants will provide supplemental funding for one year of study with the option to apply for a second year. Reapplication procedures will be outlined in the 2009/2010 application form. Only students who have been accepted into a full-time doctoral (Ph.D.) program at an accredited university are eligible to apply.

Online application system is now available at:

<http://www.soros.org/grants/oas>

Details and application form on: www.eac.md

#4. Program de Afaceri Internaționale la Universitatea din Reutlingen

Universitatea din Reutlingen, Germania, oferă studenților străini un program de studiu în domeniul Afacerilor Internaționale. Absolvenții universității primesc titlul de licențiat în Administrarea Afacerilor și titlul de master în Administrarea Afacerilor din partea unei universități internaționale partenere.

Cunoașterea excelentă a limbii engleze este obligatorie datorită faptului că primele două semestre ale programului sunt predate în engleza. Costul studiilor este 600 Euro pentru fiecare semestru.

Pentru informații suplimentare contactați:
www.sib.reutlingen-university.de

E-mail: sib@reutlingen-university.de

Termen de aplicare - 15 mai 2008.

#5. International Summer School Seggau Graz, Austria

This year's Summer School will take place from June 28th to July 12th again at Seggau Castle (near Graz/Austria) and will focus on the topic "US EUROPE: Towards a multicultural continent". For two weeks, internationally renowned experts will be at the students disposal in order to disseminate specialised knowledge and stimulate discussions in workshops, lectures and seminars.

Scholarship / Financial aid: partially available

Date: June 28th - July 12th 2008

Deadline: 21st of March 2008

Open to: students from all over the world

Aims and objectives:

Interdisciplinary meeting and cooperation of teachers and students, focussing on East- and South-Eastern Europe and dealing with the cultural and intellectual aspects and dimensions of current European integration. Shaping profiles of future executives in different areas such as politics, administration, economy, science and religion.

- Two-week Summer University for 80 students and 15 teachers.
- 2 lecture series, 6 parallel seminar modules, excursion to Graz
- Discussions with guests from the area of culture and politics
- Accreditation via ECTS - credits (2 ECTS for participation + final exam; 4 additional ECTS for seminar paper)

There are places available for eighty students from all over the world.

It is possible to reduce the tuition fee for students to the amount of Euro 360.- (reduced fee Euro 180.-). This tuition fee includes the Summer School programme, meals, housing and a printed report. Travel arrangements have to be made and paid for individually.

The deadline for applications is the 21st of March 2008 (date of receiving!!)

Applications have to be send via normal mail (snail mail) - applications via email will NOT be accepted.

More: international.uni-graz.at/seggau Summerschool

#6. Master program: Peace and Security Studies Hamburg, Germany

The postgraduate programme "Master of Peace and Security Studies – M.P.S." at the University of Hamburg is a trans- and interdisciplinary programme of two semesters' duration, combining theory-based education in the areas of peace research and security policy with a practice-orientated application of methods for research.

Scholarship / Financial aid: available

Date: the academic year 2008/09

Deadline: March 15th, 2008

Open to: international students

The prime objective of the course is to provide highly qualified graduates from a national or foreign university and academically trained practitioners of a field-related vocational background with the fundamental basics of the discipline peace studies and security policy, as well as providing them with the instruments applicable for differentiated research in this field.

Students will be prepared for a career in academic peace research, international organisations, the media or private companies, peace-keeping and monitoring, verification, development aid, mediation or arbitration, etc. The course is a joint programme of the University of Hamburg and the Institute for Peace Research and Security Policy at the University of Hamburg (IFSH).

Applications for the academic year 2008/09 must be received between December 15th, 2007 and March 15th, 2008.

More: www.ifsh.de/IFSH_english/studium/mps_bewerb.htm